

Datum : 17 maart 2020
Opdrachtgever : TPSolar
Contactpersoon : Dhr. C. Hendriks
Projectnummer : 20.022 (versie 2)
Opgesteld door : Ing. P. Otte

Notitie: Schouw dassenburcht

Geachte meneer Hendriks,

Hierbij ontvangt u de notitie van de door ons uitgevoerde schouw, naar aanleiding van de recente bewoning van das in het miltvuurbosje gelegen nabij de planlocatie Hooiweg te Dalfsen. In deze notitie worden de aangetroffen bijzonderheden beschreven, tevens wordt er een advies gegeven hoe hiermee om te gaan. Ten grondslag aan het advies ligt het door BIJ12 beschikbaar gestelde Kennisdocument Das, Meles meles, Versie 1.0, juli 2017 en de informatie zoals deze ter beschikking is gesteld op de website van Stichting Das en Boom.

De concept notitie is voorgelegd aan de Stichting Das en Vecht, zij heeft hierop input gegeven.

Mochten er over deze notie vragen bestaan, kunt u contact opnemen met ondergetekende.

Met vriendelijke groet,

Ing. P. Otte (Ondertekende)

Aanleiding

In de ruimtelijke plannen is in het kader van de uitvoerbaarheid inzicht gewenst in de aanwezigheid van beschermde flora en fauna. Met andere woorden, in het ruimtelijke ordeningstraject dient te worden aangetoond dat het plan, het plaatsen van zonnepanelen op diverse agrarische percelen, uitvoerbaar is.

Tijdens de vergadering van de raadscommissie op 9 maart jl. is door een spreker aangegeven dat de nationaal beschermde soort das zich heeft gevestigd in het miltvuurbosje gelegen nabij de planlocatie. Daarbij werd vermeld dat ook uit het adviesrapport van Stichting Das en Vecht d.d. 17 oktober 2018 bleek dat het miltvuurbosje in potentie geschikt is voor vestiging van de das (zie bijlage). Destijds zijn er echter geen aanwijzingen aangetroffen die duiden op de aanwezigheid van een burcht. Deze notitie gaat in op de eenmalige schouw ter controle van de vestiging van de das in het betreffende bosje.

Afbeelding 1. Ligging planlocatie (rood) in het gebied. Miltvuurbosje (geel)

Wetgeving

De Nederlandse natuurwetgeving en -beleid bestaat uit verschillende onderdelen. Deze notitie gaat alleen in op de relevante natuurwetgeving en -beleid van de das in relatie tot het plangebied. Toetsing op gebiedsbescherming (Natura 2000, NNN, ect.) heeft al eerder plaatsgevonden en is nog steeds actueel.

Methode

Op basis van een eenmalig veldbezoek is de situatie beoordeeld op de aanwezigheid van das. Tevens is het gebruik van de locatie door deze soort waar mogelijk in kaart gebracht. Het gaat hier om een deskundigenoordeel op basis van de fysieke gesteldheid van het terrein. Het onderzoek is uitgevoerd op 13 maart 2020. Het veldbezoek vond 's morgens plaats bij wisselvallig, bewolkt weer met een temperatuur van gemiddeld 6°C.

Fotoimpressie miltvuurbosje

Waterafvoersloten langs het miltvuurbosje

Dassenpijp in oever

Dassenpijpen in het bosperceel

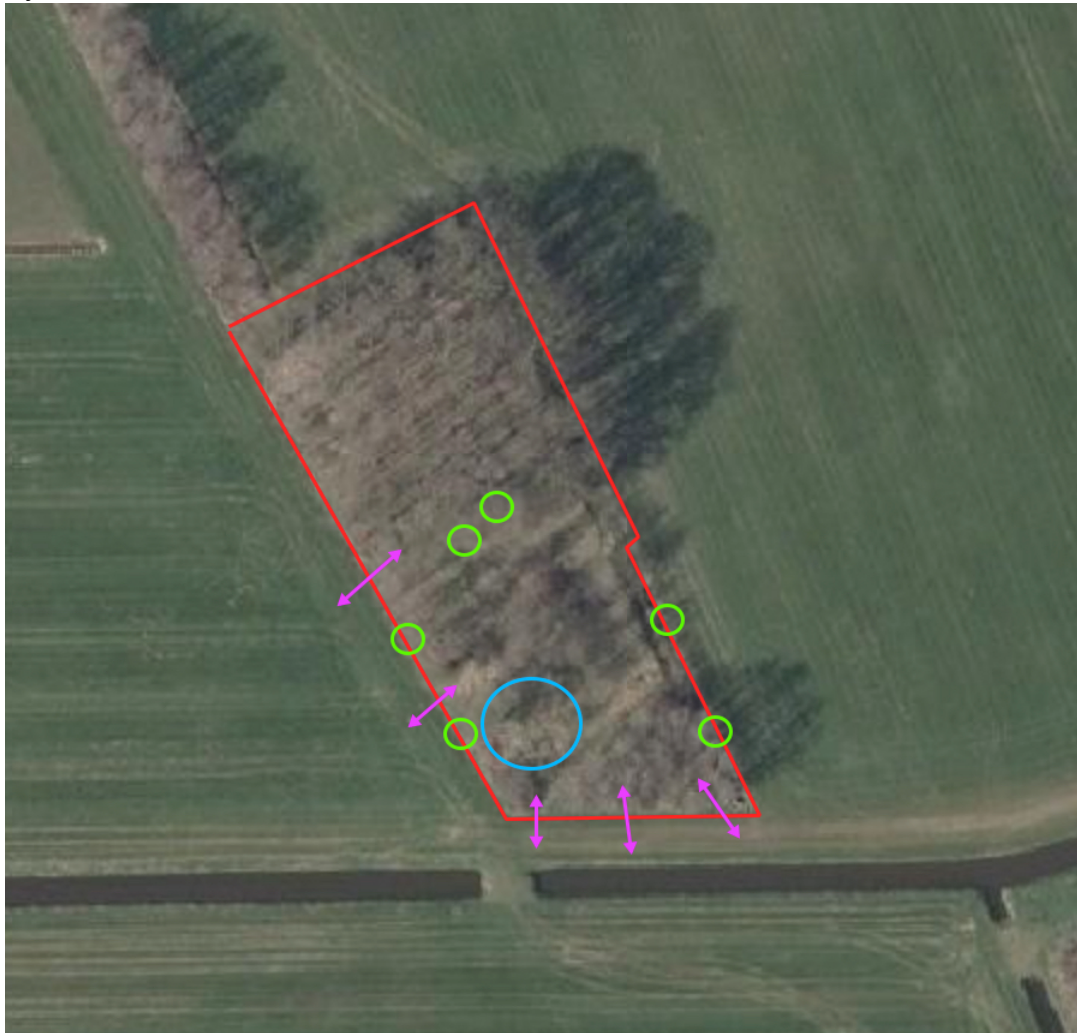

Dassenburcht

Nestmateriaal

Bijzonderheden

Afbeelding 2: Aangetroffen sporen in miltvuurbosje (rood omlijnd). Dassenpijpen (groen). Dassenburcht (Blauw). Wildwissels (Roze).

Resultaten

Huidige situatie

Tijdens de schouw zijn inderdaad diverse wildwissels, dassenpijpen en een dassenburcht aangetroffen. Bij enkele pijpen in de burcht zijn sleepsporen van nestmateriaal zichtbaar. Zeer waarschijnlijk is de burcht in gebruik als kraamburcht. De wildwissels van das bevinden zich met name aan de zuid- en westzijde van de bosschage. Zeer waarschijnlijk vindt via de zuidkant uitwisseling plaats tussen de nieuwe burcht en de oude burcht gelegen op c.a. 500 meter ten zuiden van de planlocatie.

Habitat/ leefomgeving

Het miltvuurbosje ligt in een intensief agrarisch gebied, geheel omsloten door graspercelen en akkers. Een relatief kleine oppervlakte van het agrarische gebied, ten opzichte van de omgeving, wordt ingericht met zonnepanelen (13 ha van ruim 1.000 ha ten noorden van de spoorlijn). Na de ruimtelijke ontwikkeling blijft de planlocatie voor de das toegankelijk middels vele in het hekwerk aangebrachte faunapassages (kaart bijgevoegd is de bijlage). De reeds aanwezige houtsingels en –wallen vormen het landschappelijk raamwerk waar de das zich prettig bij voelt. De das maakt dan ook gebruik van dit raamwerk om te mitigeren en deze blijft dan ook intact. Daarnaast worden met de nieuwe inrichting de afgetakelde houtwallen hersteld en

versterkt door vruchtdragende struiken en bomen. Tevens worden er plas-drasoevers aangelegd bij de A-watgang die dwars door het plangebied loopt, deze leveren ook een positieve bijdrage voor o.a. de das.

In eerdere rapporten werd beschreven dat de das het plangebied gebruikt als leefgebied. Om het leefgebied te verbeteren is destijds voorgesteld de planlocatie in te zaaien met een mengsel van klaverachtigen en de aan te planten/aan te vullen bosschages bestaande uit bes- en nootdragers. Dit draagt primair bij aan de optimalisatie en het vergroten van het voedselaanbod voor de das.

Effecten van de voorgenomen activiteit

De werkzaamheden vinden plaats op twee agrarische percelen, waarvan er één direct aansluit op het (miltvuur)bosje waar de dassenburcht zich bevindt en één aan de overkant van de brede sloot aan de zuidzijde van het bosje. De burcht bevindt zich op ca. 35 meter van de eerste 'activiteit' op de planlocatie: het hekwerk (zie Figuur 3).

Figuur 3: Planlocatie, met in de rode cirkel de dassenburcht. De gele cirkel is een straal van 50 m rondom de burcht

Om welke werkzaamheden gaat het en met welke machines?

De gehele bouwperiode omvat ca. 3 maanden. In deze periode vinden de volgende werkzaamheden plaats:

- Plaatsen van hekwerk rondom de planlocatie: Dit gebeurt in de eerste week van de bouw, en slechts een halve dag in de onmiddellijke nabijheid van het bosje. De staanders van het (gaas)hekwerk worden dan handmatig geplaatst en ook het bevestigen van het gaas met clips is handwerk.
- Aanleg van de halfverharde onderhoudswegen: Dit gebeurt in de eerste week van de bouw en duurt enkele dagen. Er wordt gebruik gemaakt van een graver, een bulldozer en een kiepwagen. De wegen blijven meer dan 50 meter van de burcht en tenminste 20 meter buiten de buitenste pijp.

- Plaatsen van de bouwketen: Dit gebeurt aan de uiterste noordoosthoek van de planlocatie, vlak voor aanvang van de bouw. De keten worden aangevoerd en geplaatst met een kraanvrachtwagen.
- Extern transport van materieel, personeel en gescheiden afval: Dit gebeurt aan de uiterste noordoosthoek van de planlocatie, gedurende de eerste twee maanden van de bouw.
- Transport van materiaal en afval over de planlocatie: Dit gebeurt in de eerste 2 maanden van de bouw, gefaseerd over het terrein. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van elektrisch aangedreven 'bobcats'.
- In de grond drukken van de funderingspalen van het panelenveld: Dit gebeurt in de eerste drie weken van de bouw, met behulp van een dieselaangedreven hydraulische palendrukker. Hierbij wordt vrijwel geheel gewerkt op meer dan 50 meter afstand van de dassenburcht, en de werkzaamheden binnen een straal van 100 meter duren slechts enkele dagen.
- Plaatsen van trafostations: dit gebeurt op 5 plaatsen langs de onderhoudsweg, op meer dan 100 meter van de dassenburcht. Er is dan één dag een hijskraan en een dieplader op locatie actief.
- Monteren van panelen: Dit gebeurt in de eerste twee maanden van de bouw en is handwerk. Er wordt alleen handgereedschap gebruikt.
- Elektrische aansluiting van de panelen: Dit gebeurt in de laatste twee maanden van de bouw en is handwerk. Er wordt geen elektrisch of anderszins aangedreven materieel gebruikt.
- Graven van kabelsleuven naast de onderhoudsweg: hiervoor wordt een elektrisch of dieselaangedreven sleuventrekker gebruikt. De werkzaamheden vinden plaats op meer dan 150 meter van de burcht en duren circa 3 dagen.
- Trekken van kabels en afwerken aansluiting: Dit gebeurt in de laatste maand van de bouw en hiervoor worden incidenteel de elektrisch aangedreven bobcats gebruikt (voor het van de haspel uitrijden van de kabels).

Wanneer worden deze werkzaamheden uitgevoerd?

De werkzaamheden vinden plaats van juli-augustus tot en met medio oktober. Op werkdagen zijn er mensen aanwezig van 07u00 tot 19u00. Er wordt geen gebruik gemaakt van (bouw)verlichting. Tijdens de piek van de bouw (tweede maand) zijn er circa. 40 mensen aanwezig, verspreid over de planlocatie, op andere momenten minder.

Welke maatregelen dienen genomen te worden om de negatieve effecten te beperken?

- In een straal van 50 meter rondom de dassenburcht worden geen werkzaamheden uitgevoerd, of alleen werkzaamheden die in 1-2 dagen gereed zijn. Hekwerkpalen van het hekwerk rondom het bosje met de burcht worden op prefab beton gefundeerd, zonder te trillen/heien.
- Er wordt voornamelijk gewerkt met elektrische voertuigen op de planlocatie.
- Voor het plaatsen van de funderingspalen wordt een palendrukker gebruikt, in plaats van tril- of ramapparatuur, waarmee trillingen en geluidsoverlast zoveel mogelijk worden voorkomen.
- In overleg met Stichting Das en Vecht zijn plaatsen bepaald waar (al tijdens de bouw) speciaal voor dassen ontwikkelde doorgangen in het gaashekwerk worden gemaakt. In totaal komen er rondom ca. 30 doorgangen. De wissels van dassen bevinden zich met name aan de zuid en zuidwestkant van het miltvuurbosje.
- Algemeen geldt dat de werkzaamheden weinig geluid, trillingen of verstoringen opleveren.
- Het gras- en klavermengsel onder en tussen de panelen blijft gehandhaafd en wordt onderhouden met extensieve schapenbeweiding. Er wordt dus niet gemaaid.
- Er is nergens verlichting op het zonnepark, dus 's nachts blijft het geheel donker (behoud van de donkerte).
- Na de bouw vindt slechts enkele dagen per jaar regulier onderhoud plaats op de planlocatie. Voor de rest komen er geen mensen en machines op of om het zonnepark.
- Het miltvuurbosje is wel opgenomen in het groenplan, maar wordt alleen reactief onderhouden (omgewaaide bomen na een storm) en verder met rust gelaten.

Tijdens de werkzaamheden en na aanleg van de nieuwe inrichting blijven de wildwissels, dassenpijpen en dassenburcht ongemoeid. Met andere woorden: de ecologische functionaliteit van in gebruik zijnde hollen, voortplantings- en rustplaatsen blijven gewaarborgd doordat alle essentiële onderdelen van het leefgebied aanwezig zijn om de rust- of voortplantingsplaats duurzaam te kunnen gebruiken en/of de jongen met succes groot te kunnen brengen.

Conclusie

Om negatieve effecten op de das, de vaste rust- en verblijfplaatsen en het habitat te waarborgen dient een ecologisch werkprotocol (EWP) te worden opgesteld en ter goedkeuring voor worden gelegd aan bevoegd gezag. In een ecologisch werkprotocol staat omschreven welke maatregelen getroffen worden om effecten op beschermde soorten te voorkomen. Ook staat erin hoe te handelen als deze effecten toch optreden. Er staat onder andere in vermeld:

- In welke periode gewerkt moet worden;
- Welke activiteiten op welke locatie(s) en op welk moment (in ruimte en tijd) plaatsvinden;
- Werkzaamheden moeten plaatsvinden op tenminste 50 meter afstand van de burcht en 20 meter afstand gezien vanaf de buitenste pijp;
- Welke maatregelen worden genomen en wat daarmee wordt gerealiseerd voor de das;
- Wanneer begeleiding door een dassendeskundige noodzakelijk is;
- Wie die dassendeskundige is en wat de deskundige exact gaat doen.

Advies stichting Das & Vecht, i.v.m. het bouwen van een zonnepark van ca 17 ha groot, in relatie met mogelijk aanwezigheid van dassen.

Locatie: Marshoekersteeg 27, gemeente Dalfsen.

Het plangebied ligt in de gemeente Dalfsen in het buitengebied tussen Dalfsen en Zwolle nabij de Vecht en haar uiterwaarden, nabij de Maatgravenweg/Koepelallee in Dalfsen.

Inleiding

Ter voorbereiding op de vergunningsaanvraag voor het aanleggen van een zonnepark is door Otte Groenadvies, een quickscan Flora en Fauna uitgevoerd. Tijdens het onderzoek zijn er in het plangebied sporen van dassen aangetroffen.

Uw vraag aan onze stichting is om te kunnen vaststellen wat de impact van het zonnepanelenveld zou kunnen zijn op de das en het leefgebied van dassen. Uw vraag is ook, hoe u vervolgens zorgvuldig met de mogelijk daar voorkomende dassen, kunt omgaan.

Hieronder zullen wij daar verder op ingaan.

De beoogde locatie van de zonnepanelen is op agrarische percelen. De percelen waren in het afgelopen seizoen blijkbaar in gebruik als gras- en maisland. De percelen zijn omringd door boswallen, of houtsingels. Kortom, het beoogde zonnepanelenveld is onderdeel van het functioneel leefomgeving van de das.

Het plangebied bestaat uit percelen met greppels en waterafvoersloten. De randen van het perceel zijn grotendeels begrensd door houtsingels. De oevers van de waterafvoersloten zijn steil en worden regulier onderhouden, de oevers zijn vergrast. De houtsingels bestaan hoofdzakelijk uit loofhoutsoorten als zomereik, ruwe berk en zwarte els met bosplantsoen in de struiklaag. Op enkele plekken is gewone braam dominant aanwezig.

Das (Meles meles)

Dassen hebben een voorkeur voor kleinschalig akker- en weidelandschap met verspreide bosjes, heggen en houtwallen. Van oudsher zijn rivierdalen geschikte gebieden. Ook in meer open terreinen, zoals vochtige heiden komen dassen voor. Belangrijke eisen voor het leefgebied zijn voldoende dekking, weinig verstoring, een groot voedselaanbod en een bodem waar ze goed in kunnen graven. Het foerageergebied van een das omvat circa 30 hectare bij optimale omstandigheden tot circa 400 hectare in marginale biotopen. De dieren gaan apart of samen op voedseltocht, waarbij ze zich vaak twee tot soms wel vier kilometer van de burcht begeven.

De beoogde 'zonneparklocatie' is dan ook zeer geschikt voor dassen. Volgens onze recente inventarisatiegegevens is de dichtstbijzijnde dassenburcht ca. 4 a 500 m verwijderd van de beoogde zonneparklocatie. Ook de houtwallen die langs de randen van uw locatie liggen, zijn uitermate geschikt voor een dassenburcht.

Tijdens mijn bezoek (5 Okt 2018) was ook duidelijk dat de das het gebied gebruikt als foerageergebied, ik zag namelijk op een aantal plaatsen zgn. voedselputjes. Dit zijn kleine kuiltjes in de grond waar een das met zijn/haar snuit neus ruikt of daar wormen of kevers te vinden zijn.

Advies stichting Das & Vecht

1. Het te plaatsen hekwerk zal een barrière vormen voor de das, mits er onderdoorgangen/ faunapassages gemaakt worden (zie de pijlen op onze tekening)
2. Tussen de zonnepanelen graspaden aanleggen die uitkomen op de houtwallen, vooral oost – west (zie tekening). De graspaden aantrekkelijk maken als voedselgebied voor dassen door het gras te bemesten met ruwe stalmest, waardoor een ‘wormen graslandje’ ontstaat.
3. De aanwezige houtsingels zijn tijdens de recente landinrichting hier en daar verbreed en vernieuw met jonge bomen en struiken. Struweel met bes-dragende stuiken zoals Meidoorn, Gelderseroos, Lijsterbes, Hulst, Braam en Vlier, maar ook Hazelaar. De vruchten van deze struiken zijn geschikt als voedsel voor dassen. De meeste van deze struiken zijn in de recente landinrichting Hoonhorst – Marshoek, aangeplant. Uit de aanwezigheid van de zeer oude, monumentale zomereiken geven aan dat daar de houtwallen al zeer oud zijn. De oude bosgrond in deze (oude) houtwallen is erg geschikt als voedselgebied maar ook als potentiële verblijfplaatsen voor dassen.
Wij adviseren dan ook deze houtwallen verder te versterken met o.a. Mei- en Sleedoorn, Hulst, Vlier, Eglantier, Hondсроos, Kardinaalsmuts, Wegedoorn, Gelderseroos, lijsterbes en bv Vuilboom.
4. Ook een hoogstam ‘boomgaard’ met bv Zoete kers, Wilde appel en Wilde peer, zou mooi aangelegd kunnen worden als ‘verlenging’ van de onttakelde singel 1 (zie tekening)
Vooral houtwal 1 (zie tekening) zal versterkt, en uitgebreid moeten worden.
5. Het deel van de afwaterleiding ter hoogte van het veld, de oevers meer natuurlijk maken, een ‘plasdras’ oever zal aantrekkelijker zijn voor meerdere soorten, zowel botanisch als voor dassen (en ander kleine marterachtigen). (zie 5 op tekening)
6. Het bosje met oude eiken (een voormalig miltvuur-bosjes) is erg geschikt als potentieel burchtlocatie (zie 5, op tekening). Mogelijk verder versterken door meer vruchtdragende struiken (zie bij advies 3) en opruimen rommel palen en (vooral!) prikkeldraad.
7. Door het treffen van de voorgestelde mitigerende maatregelen, kunnen ons inziens alle functies gehandhaafd blijven die het plangebied voor Das hebben. Als onze adviezen worden overgenomen verwachten wij niet dat de gunstige staat van instandhouding van Das in gevaar komt als gevolg van de plannen.

Bijlage Zonnepanelenveld Marshoek, verdeeld in veld A en veld B

